

*Рассмотрены вопросы личностной готовности студентов-психологов к овладению профессией, как необходимое условием успешной профессиональной самореализации молодого специалиста-психолога. Сосредоточено внимание, что при рассмотрении феномена ответственности исследователи обращают внимание на его емкость, многогранность, на то, что оно впитывает в себя большое количество разнородных компонентов. Анализируются результаты исследования с помощью методики «Опросник многомерно-функционального анализа ответственности».*

**Ключевые слова:** профессиональная самореализация, личностное самоопределение, ответственность, профессиональное самоопределение.

---

УДК 159.9.07

**Наталія Володимирівна АЛЕКСЕЄНКО,**

викладач кафедри соціології та психології факультету № 6  
Харківського національного університету внутрішніх справ;  
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-1975-3745>

## **СПЕЦИФІКА ІНТУЇТИВНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ПРАЦІВНИКІВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО- ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З РІЗНИМ РІВНЕМ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

*Пропонується аналіз теоретичного та емпіричного вивчення феномену інтуїції. Обґрунтовується професійна інтуїція працівників Державної кримінально-виконавчої служби України як специфічний фактор професійної діяльності. Наведені показники компонентів інтуїтивного стилю осіб з різним рівнем психологічної готовності до інноваційної діяльності у працівників ДКВС України.*

**Ключові слова:** інноваційна діяльність, інтуїтивний стиль, інтуїція, Державна кримінально-виконавча служба України.

Професійна діяльність працівників Державної кримінально-виконавчої служби України (далі – КВС) тісно пов'язана з виконанням діяльності, яка характеризується різноманітними

стрес-факторами, які потребують активізації особистісних ресурсів для їх подолання. Діяльність пенітенціаріїв характеризуються дефіцитом часу та інформації для прийняття раціонального рішення, а значить, в цих умовах особливу роль починає грати інтуїція. Роль інтуїції в регуляції мислення людини і зв'язок її з виразністю новоутворень достатньо добре представлені як у вітчизняних підходах, так і в сучасних зарубіжних дослідженнях: професійну інтуїцію вивчали (О. Б. Смоліков, С. А. Смолко, П. О. Монаков); описували інтуїцію працівників правоохоронних органів (І. В. Васильєва, П. Є. Григор'єв, С. В. Іванцов, О. М. Ігнатов, Г. Д. Бабушкін, О. Ю. Попов). Дослідники наголошують на тому, що частіше всього інтуїція проявляє себе, коли життєва ситуація актуалізує у людини важливі, значущі для нього потреби (вітальні, в безпеці, в самоповазі).

І. В. Васильєва зі співавторами розуміють інтуїцію як: «механізм переробки інформації про фізично нелокальних, особистісно і / або біологічно значимі події, за допомогою сукупності психічних процесів і відтворення в продуктах свідомості, діяльності, поведінки» [1, с. 191].

І. В. Васильєва, П. Є. Григор'єв та О. М. Ігнатов запропонували теоретичний опис структурної моделі інтуїції на основі виділення трьох ієрархічних рівнів: «інтегральний показник інтуїції, види інтуїції та підвиди інтуїції ... у підвиди професійної інтуїції входить інтуїція працівників правоохоронних органів ... змінними для професійної інтуїції виступають професійний досвід і успішність у професійній діяльності ... у працівників правоохоронних органів змінною виступає досвід професійної діяльності в екстремальних ситуаціях, в ситуації небезпеки, ризику для життя і здоров'я» [2, с. 234].

За Т. С. Кириленко та А. О. Лобановою, розкриття домінуючих видів інтуїції для особистості дасть змогу підвищувати ефективність прийняття інтуїтивних рішень. Авторки вважають, що надзвичайно актуальним це питання постає для працівників окремих груп професій, а саме професій підвищеного ризику, діяльність яких відбувається при ліміті часу, підвищених емоційній напрузі та вимагає швидкої реакції. Дослідниці акцентують увагу на тому, що у своїй професійній діяльності вони мають потребу в постійному виборі, коли перевага часто віддається на

основі «особливого чуття», визначення домінуючого виду інтуїції дозволить зробити їх рішення більш продуктивними [3, с. 10].

Щодо інтуїтивного пізнавального стилю за С. Епстайном, то ним він розуміється як стійка перевага спиратися на інтуїтивне пізнання як основу для рішень і дій (цит. за [4, с. 6]).

У якості досліджуваних виступили працівники Державної кримінально-виконавчої служби України, загальною кількістю 227 осіб. Із застосуванням опитувальника для виміру психологічної готовності до інноваційної діяльності В. Є. Ключко та О. М. Краснорядцевої, та за допомогою кластерного аналізу за методом  $k$  – середніх були сформовані групи з різним рівнем психологічної готовності до інноваційної діяльності. Першу групу (з низьким рівнем) склали 82 досліджуваних, у другу групу (з високим рівнем) увійшло 77 досліджуваних. 68 респондентів з середнім рівнем показника були виключені із подальшого дослідження. Результати дослідження інтуїтивної здібності і застосування інтуїції осіб з різним рівнем психологічної готовності до інноваційної діяльності надані в таблиці 1.

Таблиця 1

**Показники компонентів інтуїтивного стилю осіб з різним рівнем психологічної готовності до інноваційної діяльності у працівників Державної кримінально-виконавчої служби  
( $M \pm m$ )**

| Компоненти інтуїтивного стилю | I Група<br>n1=82<br>низький<br>рівень | II група<br>n2=77<br>високий<br>рівень | t    | p    |
|-------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------------|------|------|
| Інтуїтивна здібність          | 28,86 $\pm$ 1,01                      | 23,04 $\pm$ 1,49                       | 3,2  | 0,05 |
| Використання інтуїції         | 23,14 $\pm$ 1,19                      | 26,19 $\pm$ 1,04                       | 2,02 | 0,05 |

За шкалою «Інтуїтивна здібність» показник у першій групі склав 28,86  $\pm$  1,01 проти 23,04  $\pm$  1,49 у другій групі. Вірогідні розбіжності між групами за цією шкалою встановлені не були. Отже, представники обох груп не виявляють відмінностей в уявленнях щодо власної здібності до формування детальних передчуттів та здогадок. У другій групі порівняно з першою встановлено вірогідно більш високий показник за шкалою «Використання інтуїції», де показники склали 26,19  $\pm$  1,04 та 23,14  $\pm$  1,19

відповідно ( $t = 2,02$ ,  $p \leq 0,05$ ). Таким чином, у цій групі більш вираженою є схильність покладатися на інтуїцію у прийнятті рішень у ситуаціях невизначеності.

Отже, результати дослідження щодо інтуїтивних здібностей і застосування інтуїції дозволяють зробити висновок про те, що для працівників ДКВС з високим рівнем психологічної готовності до інноваційної діяльності притаманна більш виражена схильність покладатися на інтуїцію у прийнятті рішень у ситуаціях невизначеності на відміну від респондентів другої групи з низьким рівнем.

### **Список бібліографічних посилань**

1. Васильева И. В., Григорьев П. Е. Интуиция: от противоречивости теоретических объяснений к методологии доказательного эмпирического исследования. *Вестник Тюменского государственного университета. Педагогика. Психология*. 2014. № 9. С. 189–195.

2. Васильева И. В., Григорьев П. Е., Иванцов С. В., Игнатов А. Н. Теоретическая модель интуиции: обоснование включенности интуиции сотрудников силовых структур в обобщенный концепт интуиции. *Вестник КРУ МВД России*. 2017. № 2 (36). С. 232–236.

3. Кириленко Т. С., Лобанова А. О. Концепція інтелектуальної та чуттєвої інтуїції: основні поняття та проблеми. *Психологічний часопис*. 2017. № 6 (2). С. 5–14.

4. Корнилова Т. В., Корнилова С. А. Интуиция, интеллект и личностные свойства (результаты апробации шкал опросника С. Эпстайна). *Психологические исследования*. 2013. № 28. С. 5–13.

*Одержано 05.03.2018*

*Предлагается анализ теоретического и эмпирического изучения феномена интуиции. Обосновывается профессиональная интуиция работников Государственной уголовно-исполнительной службы Украины как специфический фактор профессиональной деятельности. Приведенные показатели компонентов интуитивного стиля лиц с разным уровнем психологической готовности к инновационной деятельности у работников ГУИС Украины.*

**Ключевые слова:** инновационная деятельность, интуитивный стиль, интуиция, Государственная уголовно-исполнительная служба Украины.

УДК 37.015.3:005.32:159.9.07-057.875

**Ніна Михайлівна АТАМАНЧУК,**

кандидат психологічних наук, доцент, доцент  
кафедри загальної, вікової та практичної психології  
Полтавського національного педагогічного  
університету ім. В. Г. Короленка;  
ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-8332-075X>

## **РОЗВИТОК У СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ МОТИВАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ**

*Охарактеризовано мотивацію навчання, виявлено специфіку мотивації навчання у студентському віці. Здійснено емпіричне дослідження мотивації навчання студентів педагогічного закладу вищої освіти. Виділено, що у студентів першого курсу педагогічного ЗВО домінуючими є зовнішні мотиви навчання, а у четвертокурсників внутрішні. Підкреслено, що результати дослідження дають підстави стверджувати про важливість педагогічного впливу на розвиток в студентів ЗВО мотивації до навчання, а значить і до майбутньої професійної діяльності.*

**Ключові слова:** мотивація навчання, студент, заклад вищої освіти, внутрішні та зовнішні мотиви навчання.

Однією з проблем оптимізації навчальної діяльності студентів є низка питань, які пов'язані з мотивацією учіння. Це означає те, що в системі «навчальний» студент є не тільки об'єктом управління системи, але і суб'єктом діяльності.

Дослідження мотивації навчання не дозволяє чітко визначити, що ж спонукує молоду людину до навчальної діяльності. Вивчення поведінкових проявів студентів у процесі навчання у ЗВО дає тільки деякі загальні пояснення мотивації, але навіть вони дозволяють формувати позитивну мотивацію до успішного опанування знаннями, що стане запорукою успіхів у майбутній професійній діяльності.

Отже, це питання досить актуальне, повністю не досліджене, незважаючи на значну кількість наукових робіт, присвячених проблемі формування мотивації навчання у виші.

Саме тому метою нашого дослідження є вивчення особливостей мотиваційної сфери студентів першого та четвертого курсів, що сприятиме підвищенню ефективності їхньої навчально-професійної діяльності.